

Erfarenhetsåterföring från riskbedömning av arbetsskador

Bakgrund

Vid planering och beredning av aktiviteter på byggarbetsplatsen sker val av arbetsmetod, utrustning, maskiner, hjälpmedel etc ofta utgående från egna erfarenheter och då sådana saknas inhämtas kunskap med metodata. De data som finns tillgängliga idag är dock baserade på uppföljningar från miljonprogrammets byggande under 1960-talet. Förutsättningarna för dagens byggande är till stor del annorlunda än de som gällde då underlaget till dessa metodata insamlades.

Användningen av för gammal eller felaktig information om arbetsmetoder kan medföra dålig arbetsmiljö och kvalitetsfel med negativa konsekvenser på byggarbetsplatsernas arbetsförhållanden genom till exempel stress och psykosociala förslitningsskador. Byggbranschen har en jämförelsevis hög arbetsskadefrekvens, cirka 10 olyckor per miljon arbetstimmar, och de flesta av dessa inträffar i början av projektet. Sammantaget indikerar detta att det finns ett behov av snabb och effektiv erfarenhetsåterföring för val av rätt arbetsmetoder, det vill säga metoder som är ergonomiska, ger låga risker, ger rätt kvalitet, har minsta möjliga negativa miljöpåverkan och ger lägre byggkostnader.

Syfte

Syftet har varit att genomföra en systematisk faktaisamling av sannolikheterna för och konsekvenserna av arbetsskaderisker för ett antal arbetsmetoder på bygg- och anläggningsarbetsplatser.

Genomförande

Med bidrag från SBUF och Rådet för arbetslivsforskning (RALF) har arbetet utförts av PEAB Syd AB i samarbete med BFgruppen AB.

Ett tidigare utvecklat system för datalagring, metodata för KEPS, inventerades och kompletterades med hänsyn till det aktuella utvecklingsprojektet. Därefter dokumenterades data genom fotografering, dokumentinsamling och intervjuer vid sju PEAB-projekt i södra Sverige och de insamlade data bearbetades genom riskanalys innan de registrerades i systemet. Slutligen distribuerades KEPS-systemet på CD-ROM för testning till några av de bygg- och anläggningsprojekt som deltagit i datainsamlingen.

Som system för arbetssäkerhetsanalys valdes ASA, vilket bland annat tillämpats på Sund Link Contractors arbetsplats i Malmö. Data för sannolikhet samt konsekvenser av arbetsolyckor hämtades från ASS statistik för 1996-97.

Resultat

Personalen på vanliga arbetsplatser har inte tid att bedöma arbetsskaderisker utan behöver ett referensmaterial att utgå ifrån. Därför har man inom projektet utvecklat mallar med ifyllda värden för de arbetsmetoder som redovisas i KEPS-systemet. Totalt finns 77 arbetsmetoder registrerade i databasen genom bland annat 627 bilder från arbetsmetodens genomförande, strukturplaner över ingående arbetsmoment med mera. Databasen är på 3-400 MB och bilderna ligger i Bitmap-format.

I metoddatabasen finns även en blankett med de riskbedömningar som gjorts för respektive arbetsmetod. Avsikten med dessa är att användarna vid arbetsberedningar och riskanalyser skall anpassa blanketterna till de förhållanden som gäller för det aktuella bygg- eller anläggningsprojektet.

Vid testningen av systemet på några projekt befanns det fungera väl. Allmänt konstatera-

Bedömning av risk för arbetsskada

Projekt:

Aktivitet: **Betong-gjutning väggar**

Arbetsmoment & Problem	S	K	Risk=	
			S*K	Åtgärder
Kranarbete vid gjutning,	30	5	150	Utbildning i krandigering/ klämskador stroppning. 'TV' för kranförare.
Oordning på arbetsplats, = Vrick/fall-skador	10	15	150	Regelbunden städning
Fall	10	5	50	Fast stege/kolla att stegen ej kan glida i sidled/nedtill.
Halkning, snubbling	10	5	50	Arbetsbrygga av räfflad, 'genomsläpplig' metall. Ej plank!
Betongstänk, ögonskador	30	1	30	Skyddsglasögon

Bedömningsskala
Sannolikhet = S
Konsekvens = K
Risk = S * K

Bedömning av sannolikhet
S = 0,1 Mycket osannolik (<1 ggr/10 år)
S = 1 Osannolik (1 ggr/10 år)
S = 3 Låg sannolikhet (1 ggr/3 år)
S = 10 Relativt sannolik (1 ggr/år)
S = 30 Sannolik (1 ggr/mån)

Bedömning av konsekvens
K=0,5 Bagatell
K=1 Mlt. liten (1-2 dgr sjukskrivn)
K=5 Liten (3 - 7 dgr sjukskrivning)
K=15 Kännbar (8 - 29 - " -)
K=70 Allvarlig (30-299 - " -)
K=500 M. allvarlig (> 300 - " -)

Blankettmall för riskanalys

des att det är lätt att hitta sökta metoder etc i databasen. Övriga synpunkter som framkom var

- önskemål/krav om att systemet läggs på intranet/internet
- önskemål om att det finns arbetsmiljö/säkerhetslösningar för olika byggdelar, till exempel tak, som kan ge svar på frågor om hur man har löst säkerhetsfrågorna vid produktionen av en viss typ av tak på andra projekt. Dokumentation efterlystes i form av bilder (fotografier) och namn på utrustning som använts.

Företag som är intresserade av att använda KEPS kan ta kontakt med BFgruppen AB, som avser att fortsätta att utveckla systemet, bland annat genom att kontinuerligt uppdatera det med nya arbetsmetoder.

Ytterligare information lämnas av
Lars Östberg, PEAB Syd AB, tel 0431-89 000,
eller av Åke Bergh, BFgruppen AB,
tel 040-611 45 30.

Rapporten Erfarenhetsåterföring från
riskbedömning av arbetsskador (av Lars
Östberg och Åke Bergh, 16 sidor) kan fås
från SBUF, tel 08-698 59 99, fax 08-24 97 80,
www.sbuf.se.

KEPS-systemet kan erhållas på CD-ROM genom BFgruppen AB för ett pris av 300 kr.